

AJANKOHTAISTA PERUS- JA IHMISOIKEUKSISTA – IHMISOIKEUSKESKUKSEN KOTIMAAN KATSAUS 1/2015

Ihmisoikeuskeskuksen ensimmäiseen kotimaan katsaukseen on koottu kansallisia perus- ja ihmisoikeustapahtumia alkusyksyn ajalta.

Ratifiointit, kansainvälinen raportointi ja vierailut

Naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen sopimus Suomen osalta voimaan

Naisiin kohdistuvan väkivallan sekä perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus (ns. Istanbulin sopimus) astui Suomen osalta voimaan elokuun alussa. Istanbulin sopimus on ensimmäinen eurooppalainen naisten oikeuksiin keskittyvä ihmisoikeussopimus. Sopimus tarkastelee naisiin kohdistuvaa ja perheväkivaltaa ihmisoikeusnäkökulmasta. Sen tavoitteena on luoda yhtenäiset ja kattavat toimintaperiaatteet naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja poistamiseksi, väkivallan uhrien suojelemiseksi sekä väkivallan tekijöiden edesvastuuseen saattamiseksi. Sopimuksessa huomioidaan, että perheväkivalta voi kohdistua myös miehiin ja lapsiin.

<http://bit.ly/1KRk7uk>

<http://bit.ly/1KOZwVX>

Suomi sai suosituksia koskien paljusellejä, tutkintavankien säilyttämistä, sekä tahdosta riippumatonta hoitoa

Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT) esittää Suomea koskevassa selonteossaan jälleen huolensa siitä, että tutkintavankeja säilytetään poliisin tiloissa. Ns. poliisivankilat eivät komitean mukaan sovellu vankien pitkäaikaiseen säilytykseen ja esimerkiksi terveydenhuollon järjestämisessä on puutteita. Lisäksi komitea vaatii Suomea luopumaan nopeutetulla aikataululla paljuselleistä. CPT antoi myös suosituksia koskien tahdosta riippumatonta sairaalahoitoa. Komitean mielestä mielenterveyslakia olisi muutettava siten, että tahdosta riippumattomaan hoitoon ottaminen ja hoidon jatkaminen edellyttäisivät aina riippumatonta psykiatrista asiantuntijalausuntoa. Lisäksi tulisi varmistaa tuomioistuinkäsittelyn tarkoituksenmukaisuus ja nopeus tapauksissa, jotka koskevat tahdosta riippumatonta sairaalahoitoa.

<http://bit.ly/1O1R4DU>

YK:n erityisraportoiija tarkasteli saamelaisten ihmisoikeustilannetta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa

YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien erityisraportoiija Victoria Tauli-Corpuz osallistui elokuussa saamelaisten parlamentaarisen neuvoston järjestämään konferenssiin Ruotsin Hemavanissa ja teki samalla virallisen vierailun saamelaisten perinteisille asuinalueille. Raportoiija ilmaisi huolensa mm. saamelaisten maaoikeuksien toteutumisesta. Suomen osalta Tauli-Corpuz piti myönteisenä kehityksenä sitä, että saamelaisten oikeudet ja elinkeinot turvataan kaivoslaissa nyt paremmin ja toivoi saamelaisten oikeuksiin kiinnitettävän huomiota yhä myös lakia toimeenpantaessa. Vierailunsa aikana Tauli-Corpuz tapasi saamelaisväestön edustajia (ml. saamelaiskäräjät ja Saamelaisneuvosto) sekä Ruotsin, Norjan ja Suomen hallitusten edustajia. Hän antaa vierailua koskevan raporttinsa suosituksineen YK:n ihmisoikeusneuvostolle vuonna 2016.

<http://bit.ly/1WS843j>

<http://bit.ly/1FngMM7>

Selvitykset ja tutkimus

Tampereen yliopistossa aloitetaan perus- ja ihmisoikeusindikaattoreita koskeva tutkimus

Tampereen yliopiston julkisoikeuden tutkimusryhmä ryhtyy kehittämään perus- ja ihmisoikeusindikaattoreita syksyllä 2015. Indikaattorien avulla voidaan esimerkiksi seurata perus- ja ihmisoikeuskehitystä Suomessa mittaamalla oikeuksien toteutumista yksilön tasolla sekä selvittämällä perus- ja ihmisoikeuspolitiikan sisältöä ja kehityssuuntia. Indikaattoreita voidaan myös hyödyntää kansainvälisille valvontaelimille tehtävässä raportoinnissa. Tutkimushankkeeseen saadaan rahoitusta valtioneuvoston kanslialta.

<http://blogs.uta.fi/ihmisoikeusindikaattorihanke/>

Selvitys: vähemmistöryhmien yhdenvertaisuus ei toteudu koulutuksessa

Syrjintä koulutuksessa -selvityksen mukaan vähemmistöjen yhdenvertaisuuden toteutuminen koulutuspolulla sekä opintojen ohjauksessa on puutteellista. Erytisen haavoittuvassa asemassa ovat maahanmuuttajat, romanit ja vammaiset henkilöt. Yhdenvertaisuuden paremmaksi toteutumiseksi selvityksessä esitetään mm., että opiskelijoiden yksilöllistä ohjausta resursoitaisiin riittävästi ja että erilaisia opetus- ja arviointimenetelmiä hyödynnettäisiin monipuolisesti. Myös koulujen ja oppilaitosten asenneilmapiiriin tarvitaan muutoksia. Selvitys on osa oikeusministeriön koordinoimaa syrjinnän seurantajärjestelmää.

<http://bit.ly/1KjMhHW>

<http://bit.ly/1idm7Ac>

Rovaniemellä keskusteltiin kansallisen perus- ja ihmisoikeustutkimuksen kehittämisestä

Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutti (PYVI) järjesti 30-vuotisjuhlansa kunniaksi seminaarin perus- ja ihmisoikeustutkimuksesta yhteistyössä Ihmisoikeuskeskuksen kanssa. Monitieteinen seminaari kokosi syyskuussa Rovaniemelle oikeustieteen, politiikan tutkimuksen ja antropologian asiantuntijoita sekä viranhaltijoita keskustelemaan perus- ja ihmisoikeustutkimuksen kehittämisestä sekä vahvistamisesta Suomessa. Tapahtumalle on kaavailtu jatkoa myös tuleviksi vuosiksi.

<http://bit.ly/1UBj4n7>

Hovioikeus

Syyttömysolettama ei estä tiedottamista henkilöön kohdistuvasta rikosepäilystä

Hovioikeus katsoi ratkaisussaan, ettei valtiosyyttäjä loukannut rikoksesta epäillyn kunniaa tai syyttömysolettamaa tiedottaessaan syyttämättäjättämistä koskevasta päätöksestä toimittajille. Hovioikeus viittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vakiintuneeseen kantaan, jonka mukaan viranomaiset voivat syyttömysolettamaa loukkaamatta käyttää kannanotoissaan ilmaisuja, jotka kuvaavat epäilyksen tilaa. Ilmaukset eivät kuitenkaan saa olla syyksilukevia tai varauksetta arvioida epäillyn syyllistyneen rikokseen. Hovioikeuden mukaan valtiosyyttäjä ei antanut toimittajille sellaisia tietoja, jotka olisivat ristiriitaisia syyttämättäjättämispäätöksestä ilmenevien tietojen kanssa. Siten syyttömysolettaman ei katsottu estäneen tiedottamista henkilöön kohdistuvasta rikosepäilystä.

<http://bit.ly/1W2Rts9>

Hallinto-oikeus

Parisuhdelain säännös ei perustuslain mukainen

Laki rekisteröidystä parisuhteesta edellyttää, että mikäli kumpikaan parisuhteen osapuolista ei ole Suomen kansalainen, heidän on asuttava Suomessa kahden vuoden ajan ennen kuin parisuhde voidaan rekisteröidä. Helsingin hallinto-oikeus on antanut ratkaisun, jonka mukaan kyseinen kahden vuoden asumisaikaedellytys on ristiriidassa perustuslakiin sisältyvän syrjintäkiellon kanssa.

<http://bit.ly/1L9k8nE>

Ihmisoikeuskeskus

Ihmisoikeuskeskus antoi lausunnon tuomioistuinlaista ja tuomareiden koulutuksen kehittämistä

Ihmisoikeuskeskus antoi oma-aloitteisen lausunnon, jossa se kantaa erityistä huolta perus- ja ihmisoikeuksia, mukaan lukien EU:n perusoikeudet, koskevan koulutuksen riittämättömyydestä ja toteaa, ettei tuomareiden koulutuksen nykytila vastaa kansainvälisiä oikeudenkäyttöä ja tuomareiden koulutusta koskevia standardeja.

Ihmisoikeuskeskus pitää välttämättömänä, että tuomareiden perus- ja ihmisoikeuskoulutus on pakollista. Perus- ja ihmisoikeudet tulisi sisällyttää sekä tuomareiden perus- että täydennyskoulutukseen. Lisäksi ne tulisi huomioida tarkoituksenmukaisella tavalla myös tuomioistuinten muun lainkäyttöhenkilökunnan samoin kuin oikeustulkkiensa koulutuksessa.

<http://bit.ly/1UgQQ3s>